

Агробізнес для нашої країни – ключова галузь, вона може як локомотив «підтягти» всю країну до європейського рівня. Це особливо актуально сьогодні, в умовах розвитку економічної кризи в Україні, коли основні експортери країни – металургія, хімічна промисловість – опинилися в дуже складному становищі. Для того, щоб наша держава стала на один щабель з Європою необхідно використовувати інновації в сільському господарстві, тому що наша країна має великий потенціал нововведень.

Анотация. Современная научно-техническая революция (НТР) осуществляет в сельском хозяйстве настоящий переворот, определяет переход к новому инновационно-технологическому способу производства. Это выражается в качественных инновационных изменениях, в новых требованиях к работникам и в формировании высокоразвитого аграрного сектора.

Summary. Modern scientific and technological revolution makes a real overturn in agriculture, defines the transition to new innovative technological way of production. It is shown in qualitative and innovative changes, new requirements to a worker and highly developed agrarian sector formation.

Література.

1. Покотилів В.І. „Інноваційний розвиток аграрного сектору в умовах НТР”.-<http://www.confcontact.com/>
2. Танчик С.Л. „Проблеми підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України в сучасних умовах”.-<http://intkonf.org/>
3. Соломонко Д. О. Трансфер технологій в аграрному секторі: сучасний стан та перспективи розвитку // Регіональна економіка. – 2007. – № 3. – С. 122-128.
4. Шубравская Е. Риски устойчивого развития АИС Украины в условиях глобализации // Экономика Украины. – 2007. – № 2. – С. 62-68.
5. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент. – Київ, 2002. - 201с.
6. Тарасюк Г. М. Управління проектами: Навч. посібник.- Київ.: Каравела, 2004. - 344с.
7. Пасхавер Б.В. „Інноваційні структури (типу агропромислового або агро наукового парку)”.- <http://manag.kneu.kiev.ua/>
8. Щербина А.П. „Інноваційні технології в сільському господарстві”.- <http://www.agroit.com.ua/>

УДК 631.162

Загорєва О.Ю.
аспірантка,

Таврійський Державний агротехнологічний Університет

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ

Анотация. У статті розглядаються питання пенсійного забезпечення України та світу. Досліджуються основні проблеми й недоліки пенсійної реформи, які впливають на

розвиток пенсійного забезпечення. Проаналізовано джерела утворення, основні демографічні й макроекономічні фактори й визначені основні шляхи реформування пенсійної системи.

Постановка проблеми. Пенсійне забезпечення в Україні є основною складовою системи соціального захисту населення і охоплює непрацездатних громадян похилого віку, інвалідів, осіб, які втратили годувальника, виплати яким проводяться у формі пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, компенсаційних виплат, додаткових пенсій та державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. Однак у зв'язку із впливом певних факторів процес реформування на даному етапі неефективний. На даному етапі головним завданням уряду є розробка конкретних заходів щодо реалізації пенсійної реформи в Україні.

Аналіз основних досліджень та публікацій. У науковій літературі, присвяченій питанню пенсійного забезпечення досліджувались багатьма зарубіжними і вітчизняними вченими. Основні теоретичні засади реформи пенсійного забезпечення та пошук шляхів виходу з кризи викладені в працях зарубіжних учених та фахівців: В.Роїка, В.Шахова, А.Соловйова. Значний внесок у дослідження цих проблем зробили Б. Надточій, О.Палій, С. Юрий, І. Кравченко.

Незважаючи на це багато організаційно-економічних та науково-технічних питань цієї теми потребують подальшого дослідження. Досі залишаються не розв'язаними проблеми, пов'язані зі становищем і розвитком теоретичних основ функціонування механізму загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Ціль роботи. Наша наукова розвідка має за мету розглянути особливості пенсійного забезпечення в Україні у порівнянні із пенсійними системами деяких систем різних держав, та пошук шляхів виходу з кризи.

Основний матеріал дослідження. Пенсійна реформа просувається повільно. Прогнозовано перетворення діючої системи пенсійного забезпечення в нову, сучасну страхову трьохрівневу пенсійну систему, що гарантувала б громадянам України пенсії, адекватні їхній праці, забезпечувала збалансованість економічних і соціальних інтересів у державі, істотно підвищила рівень доходів осіб пенсійного віку, підсилила стимули до праці й росту заробітної плати, не дали позитивних результатів, а виконання мер, передбачених урядовою Стратегією розвитку пенсійної системи, прийнятої в грудні 2005 р., фактично припинилося.

Кількаразове підвищення мінімального розміру пенсій до розміру прожиткового мінімуму без певних джерел фінансування, не збалансоване з ростом середньої заробітної плати й фінансових можливостей Пенсійного фонду України, привело до фінансової кризи пенсійної системи. Дефіцит коштів Пенсійного фонду в 2005 р. був покритий державним бюджетом (сумарна частина коштів державного бюджету в 2005 р. становила 23 млрд. грн., або 35,1% бюджету Пенсійного фонду). В 2006 р. на подібні цілі витрачене близько 17,8 млрд. грн., з яких 7,3 млрд. грн. надійшло за рік з

державного бюджету на покриття дефіциту коштів для виплати пенсій. За 2008 рік до бюджету Пенсійного фонду з усіх джерел фінансування надійшло 143,5 млрд. грн. з яких: власні надходження – 101,9 млрд. грн. (виконання плану – 100,1%), кошти державного бюджету – 41,4 млрд. грн. (виконання 100%), в тому числі: загальний фонд – 34,8 млрд. гривень, спеціальний фонд – 6,6 млрд. гривень. Пенсійним фондом України протягом року забезпечено фінансовими ресурсами у повному обсязі виплату пенсій та грошової допомоги 13,7 млн. пенсіонерів у встановлені законодавством терміни по всіх регіонах України. За 2008 рік видатки Пенсійного фонду України склали 150,3 млрд. грн. що на 50,4 млрд. грн. більше фактичної суми видатків 2007 року. В результаті проведених перерахунків середній розмір пенсійної виплати зріс з 591 грн. у грудні 2007 року до 895 грн. у грудні 2008 року. Таким чином, показники бюджету Пенсійного фонду України за 2008 рік виконані по доходах і видатках[4].

Існує ряд проблем в області солідарної системи пенсійного забезпечення. Внаслідок недосконалої роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади не поліпшується дисципліна по сплаті страхових пенсійних внесків, повільно здійснюється детінізація зайнятості й доходів, що є значним резервом для фінансової стабілізації пенсійної системи й системи соціального страхування в цілому. Як слідство, у цей час внески в Пенсійний фонд сплачують лише 75% загальної чисельності зайнятого населення, а з бази нарахування вкривається біля третини фонду оплати праці. Гостро коштує питання про фактичну участь у пенсійному страхуванні фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності. Низький розмір внесків цієї категорії приводить до загального заниження зароблених пенсій і є одним з факторів їхньої зрівнялівки.

У солідарній системі реформування звелось до введення нової формули розрахунку пенсії, що фактично не спрацьовує, оскільки розмір мінімальної пенсії вище заробітної. Приведення з 2005 р. мінімального розміру пенсії за віком до встановленого розміру прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність, привело до значної зрівнялівки в розмірах призначених пенсій, що нівелює значимість трудового внеску як основного показника реформування пенсійної системи. Середній розмір пенсійних виплат на 1 січня 2007 р. становив 477,77 грн., тобто збільшився в порівнянні з 2006 р. на 17%, з 2005 р. - на 34%, з 2004 р. - в 2,6 рази. Відношення середнього розміру пенсії до середньомісячної заробітної плати становить у цей час 43,3%. У 2009 р. розмір мінімальної пенсійної виплати з 544 грн. збільшиться до 551,5 грн. - з квітня, до 558,2 грн. - з липня та до 572,4 грн. - з жовтня 2009 року Майже 80% пенсіонерів одержують практично однакову пенсію, а 13,4% - менше прожиткового мінімуму[4].

Головний фактор росту видатків Пенсійного фонду й державного бюджету - демографічна криза, внаслідок якої українці стали однією із самих старих націй миру. Внаслідок сплеску народжуваності впродовж 60-70-х років та його критичного спаду впродовж 80-90-х років, на тлі зростання загальної

тривалості життя та незначного збільшення народжуваності, спостерігається дисбаланс чисельності населення пенсійного віку по відношенню до чисельності населення працездатного віку, який має тенденцію до поглиблення, починаючи з 2020-го року.

У багатьох країнах, насамперед, розвинених, відносна чисельність людей старшого віку значно збільшилась у порівнянні з минулими роками. У розвинених країнах частка населення 60 років і більше досягла в 2007 р. 20% від загальної чисельності населення, а до 2050 р. кожен третій буде не молодше 60 років. У найбільш розвинених країнах чисельність людей старшого віку уже перевершує чисельність дітей молодше 15 років, а до 2050 року на кожну дитину буде приходиться дві людини 60 років і більше[2].

У країнах, що розвиваються, що ще тільки переживають демографічний перехід, спостерігаються значні зрушення в чисельності дітей, населення працездатного віку (15-59 років) і людей старшого віку. Згідно з прогнозами ООН, частка населення старшого віку у країнах, що розвиваються, підніметься з 8 % у 2007 році до 20 % у 2050 році.

Досвід функціонування пенсійних систем в світі свідчить, що будь-яка солідарна пенсійна система дуже залежить від демографічних ризиків.

У більшості розвинених країн світу процес старіння супроводжується не тільки зниженням народжуваності, а й зменшенням смертності, і як наслідок збільшенням тривалості життя. В Україні ж, до останнього часу, одночасно відбувалось зниження рівня народжуваності і підвищення рівня смертності. Так, очікувана тривалість життя осіб, які народились у 1999–2000 рр. в середньому становила 67,9 років, в тому числі у чоловіків – 62,4 років, жінок – 73,6 років. Порівнюючи показник тривалості життя населення України з розвиненими країнами світу, можна констатувати, що більшість з них перевищила 75-річний рубіж. Наприклад, в Англії цей показник становив більше ніж 78 років для чоловіків, США і Швеції – 79, Японії – 80 років[5].

Ці тенденції порушили питання про фінансову спроможність і ефективність національних солідарних пенсійних систем та викликали об'єктивну необхідність зміщення акцентів у напрямку запровадження систем пенсійних накопичень.

Отже, у зв'язку зі старінням населення і зростаючою фінансовою нестійкістю солідарних пенсійних систем в багатьох країнах, починаючи з 80-х років минулого століття, стали змінювати деякі параметри пенсійних програм, запроваджуючи схеми обов'язкових базових виплат, підвищуючи законодавчо встановлений вік виходу на пенсію, скорочуючи стимули і вигоди більш раннього виходу на пенсію, доповнюючи їх системами обов'язкових та добровільних пенсійних накопичень. Так, за 2002-2006 роки законодавчо установлений вік виходу на пенсію був підвищений у 41 з 164 країн. У результаті, у 60 % розвинених країн право одержання повної пенсії чоловіки здобувають у 65 років і більше, а жінки в тому ж віці - у 40 % розвинених країн. Незважаючи на те, що середня тривалість життя жінок вище, ніж у чоловіків, законодавчо встановлений вік виходу на пенсію чоловіків вище, ніж

у жінок у 25 розвинених країнах. У Європейському Союзі половина чоловіків виходить на пенсію у віці 61,5 року, а половина жінок - до досягнення 60 років. Подібна ситуація й у Північній Америці, де більше половини чоловіків і жінок виходить на пенсію раніш, не досягнувши законодавчо установленого віку – в середньому, у віці 62 років. Що стосується України то рівень цей поки, що не змінився, з урахуванням низького рівня життя та доживання до пенсійного віку.

Слід зазначити, що пенсійні системи реформуються як і в Європі, так і за її межами. Реформа пенсійного забезпечення в багатьох країнах світу на сучасному етапі виходить з єдиної проблеми фінансового дефіциту, дисбалансу національних пенсійних програм, що обумовлено двома головними факторами: демографічними показниками, макроекономічною ситуацією.

Існують певні відмінності в моделях пенсійних систем різних країн. Кожна з них має свої специфічні особливості, які враховуються експертами країн при складанні перспективних національних моделей пенсійного забезпечення. При цьому в деяких країнах при реформуванні робляться спроби комбінованого використання найбільш вдалих моментів кожної з моделей.

Пенсійні системи в країнах з розвинутою економікою в якості першого рівня мають базові розподільчі системи з коефіцієнтом заміщення (співвідношення розміру пенсії до раніше отриманого заробітку) в 60-70%. Так, зокрема, по країнах ЄС лише Великобританія, Данія та Нідерланди в 2000 р. мали додаткові накопичувальні схеми. Фінансування пенсійної системи більшість країн ЄС використовує також державні субсидування. В якості додаткового рівня використовуються професійні накопичувальні схеми. Третій рівень в промислово розвинутих країнах це добровільне пенсійне забезпечення. При цьому різні країни по різному вирішують питання фінансового забезпечення функціонування пенсійних систем.

Для різних держав характерні значні розходження в ставках обов'язкових платежів на соціальне, пенсійне і медичне страхування, у порядку сплати таких платежів і в розподілі податкового навантаження між працівниками і роботодавцями. Наприклад, у США роботодавці і працівники сплачують на зазначені цілі 7,65 % від заробітної плати, що в сукупності складає 15,3 % від фонду оплати праці. Аналогічно побудована ця схема в Німеччині - 20,4 %[4].

У Великобританії роботодавці платять 11,9 % від виплаченої ними заробітної плати, а працівники – 10 % від отриманих ними доходів (із суми шотижневої заробітної плати, що перевищує 66 фунтів стерлінгів і не перевищуючих 500 фунтів стерлінгів). В Ізраїлі роботодавці платять 4,93 %, а працівники - від 5,76 до 9,7 % від заробітної плати. У той же час у багатьох державах основне податкове навантаження лягає на роботодавців. Так, у Бельгії ці ставки складають 35 % і 13,07 % відповідно, а у Швеції - 32,92 % і 7 %. В Угорщині роботодавці сплачують на соціальні програми 44 % від

виплаченої працівникам суми заробітної плати, а працівники - 1,5 % (плюс 10 % з високих доходів), у Польщі роботодавці повинні сплачувати 48 % від усіх виплат працівникам, а працівники цілком звільнені від таких платежів. В Естонії діє єдина ставка - 26 % на доходи фізичних і юридичних осіб, відсутні ПДВ, податок із продажів і більшість непрямих податків. Розмір в Україні складає 35% з роботодавців, та 3,5% з застрахованих осіб[2].

Практично у всіх економічно розвинутих країнах існують спеціальні пенсійні режими для окремих категорій громадян, що охоплюють, головним чином, осіб, які можуть бути об'єднані за видом діяльності або занять. При цьому, з точки зору правового регулювання питання вирішуються по-різному або у вигляді окремих пенсійних положень в рамках загальної пенсійної системи, або у якості окремої самостійної пенсійної системи.

Можна сказати, що віртуально всі країни вносять зміни у державні пенсійні системи. Деякі зміни (підвищення пенсійного віку) спільні для багатьох країн, в той час як напрями розвитку схем відрізняються (перегляд формул нарахування виплат для підвищення чи зниження ступеня розподілу ризику). Переважна більшість країн скорочує державні пенсійні системи і перенаправляє внески у нову систему індивідуальних рахунків під комерційним управлінням. Більшість країн заохочують працівників і роботодавців заощаджувати більші суми на час досягнення пенсійного віку – на добровільних засадах.

Висновки. Реформування системи пенсійного забезпечення в країнах миру відбувається по різних схемах залежно від економічних умов, наявних політичних структур, особливостями розподілу відповідальності між державою й приватним сектором, історичного розвитку країни. Проведена в Україні пенсійна реформа зштовхнулася з рядом труднощів, викликаних нестабільним економічним становищем, неналагодженістю законодавства, демографічними проблемами та всесвітньою економічною кризою. У цілому проект реформування пенсійної системи вписується в рамки міжнародних стандартів і спрямований на забезпечення стабільної виплати пенсій, а також пенсійна реформа стане потужним фактором інвестування економіки. Для успішного завершення реформування пенсійної системи необхідно розробити й створити необхідне стабільне політичне, економічне й регулятивне середовище в країні, організаційне об'єднання наявного інтелектуального потенціалу вчених, провідних спеціалістів для роботи над проектами нормативно-правових актів з питань пенсійної реформи, підтримувати макроекономічні показники (економічний ріст, інфляцію), забезпечити стабільність валюти, низький рівень безробіття й т.д.

Анотація. В статті розглядаються питання пенсійного забезпечення України та світу. Розглядаються основні проблеми та недоліки пенсійної реформи, які впливають на розвиток пенсійного забезпечення. Проаналізовані джерела освіти, основні демографічні та макроекономічні фактори та визначені основні шляхи реформування пенсійної системи.

Summary. The article deals with the pensions of Ukraine and the world. We analyze the main problems and shortcomings of the pension reform, which affect the development of pension schemes. Analyzed the sources of education, basic demographic and macroeconomic factors and the main ways to reform the pension system.

Література

1. Гнибиденко И. Пенсійна реформа в Україні: стан, проблеми, перспективи // Економіка України. - 2007. - № 4. - с. 4-11.
2. "Пенсійна реформа: Виклик для України" / Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки ПРООН, 2008.
3. <http://apsf.ru/Info.shtml> / Сайт Міжнародної Асоціації пенсійних та соціальних фондів
4. <http://www.pfu.gov.ua/> Пенсійний фонд України
5. www.pension.kiev.ua/ Пенсійна реформа

УДК 633:526

Заїка С.О., Бобловський О.Ю.
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

РОЗВИТОК РИНКУ ОЛІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Анотація. Визначальним критерієм діяльності суб'єктів ринку олійної продукції є економічний інтерес. Олійні культури можуть вирощуватися сільськогосподарськими підприємствами, які мають реальні можливості використання наукових досягнень і застосування сучасних технологій вирощування олійних культур.

Актуальність теми дослідження. Формування та розвиток агропродовольчого ринку пов'язані з виробництвом різних видів сільськогосподарської продукції, їх переробкою та реалізацією. Ринок олійної продукції – одна з головних складових агропродовольчого ринку, який за кількістю учасників займає значну його частину [1].

Олійні культури та продукти їх переробки користуються неабияким попитом серед населення та мають важливе значення для економіки країни. Тому процес дослідження теоретичних питань пов'язаних з даною проблемою є актуальним як для агропромислового комплексу в цілому, так і для ринку олійної продукції на регіональному рівні [2,3]. Отже, удосконалення питань формування та розвитку ринку олійної продукції потребує опрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування розвитку ринку взагалі, і агропромислового зокрема, мають багатоплановий характер.

Теоретичні основи формування ринку розглядаються в роботах зарубіжних вчених: К. Макконела, С. Брю, Ф. Котлера та ін.

Проблеми регулювання вітчизняного аграрного ринку є актуальними і висвітлені в працях багатьох вчених-економістів, зокрема Бойка В.І.,